

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3184/2023. (IV. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.314/2022/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Náhlik Csilla ügyvéd, Náhlik Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Adó- és Vámigazgatóságának (a továbbiakban: elsőfokú vámhatóság) 4324965808 és 4324966081 iktatószámú, 2019. szeptember 25. napján kelt határozataira, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú vámhatóság) 2234711674 és 2234711706 iktatószámú, 2020. január 22. napján kelt határozataira, valamint a Debreceni Törvényszék 12.K.700.551/2020/11. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.314/2022/3. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó acélipari tevékenységet végző gazdasági társaság, amely importőrként, közvetlen vámjogi képviselő közreműködésével 2018-ban tizenöt alkalommal különféle meleg hengerelt acélhuzal megnevezésű nem uniós áru szabad forgalomba bocsátás vámeljárást alá vonását kezdeményezte úgy, hogy a kérelmében nem jelölte meg a vámkontingenst. Az elsőfokú vámhatóság a nem uniós árut szabad forgalomba bocsátotta úgy, hogy kiegészítő vámot és általános forgalmi adót (a továbbiakban: áfa) nem szabott ki.
- [4] 2.2. Az indítványozó 2018. december 20-án vámáru nyilatkozatok módosítása iránti kérelmet terjesztett elő, kérte a vámkontingens biztosítását. A kérelem benyújtását követő második munkanapon (2018. december 27.) a vámkontingens kimerült, azonban az elsőfokú vámhatóság elindította az igénylést, a felperes kérelmeit nyilvántartásba vette és az árunyilatkozatokat 2019. február 20-án ennek megfelelően módosította. Az Európai Bizottság Adózás és Vámuniós Főigazgatóságának döntése alapján, amelyről az 2020. április 20-án értesítette a vámhatóságot, az indítványozó 113 kg árut kapott a kontingensből.
- [5] Az elsőfokú vámhatóság 14 vámeljárást tekintetében 2019. június 17-én összesen 181 781 800 Ft vámot és 49 081 052 Ft áfát, további egy vámeljáráásban pedig 2019. július 4-én 8 360 800 Ft vámot és 2 257 429 Ft áfát vetett ki az indítványozóra.
- [6] 2.3. Az indítványozó (az alapügy felperese) a határozatok véglegessé válását követően, de a fizetési határidő lejárta előtt, 2019. június 27-én e terhek elengedését kérelmezte az elsőfokú vámhatóságnál. Kérelme jogalapjaként az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: Vámkódex) 119. cikkét jelölte meg, a vám elengedését az illetékes hatóság által elkövetett hibára hivatkozva kérte.
- [7] Az elsőfokú vámhatóság a 2019. szeptember 25-én kelt, 4324965808 és 4324966081 iktatószámú határozataival a felperes fizetési kötelezettség elengedésére irányuló kérelmeit elutasította.

- [8] 2.4. A fellebbezés folytán a másodfokú vámhatóság a 2020. január 22-én kelt, 2234711674 és 2234711706 iktatószámú határozataival az elsőfokú határozatokat helybenhagyta. A másodfokú vámhatóság szerint amennyiben vámkontingens iránti kérelmet nem nyújtanak be, vagy a vámkontingens kimerült, 25%-os mértékű kiegészítő vámot kell fizetni. A másodfokú vámhatóság szerint a közvetlen vámképviselője közreműködésével eljáró indítványozó a vámáru nyilatkozatokon nem jelezte, hogy vámkontingenst szeretne igénybe venni, a későbbiekben az kimerült, ezért a kiegészítő vám és áfa könyvelésbe vétele jogszerű volt. Az elsőfokú vámhatóság észlelte a kiegészítő vám kiszabásának elmaradását, a Vámkódex 29. cikke és az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvény 2. §-ának 8. pontja alapján jogszerűen indította meg hivatalból a vámigazgatási eljárást. A Vámkódex 119. cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében a vám elengedése iránti kérelem akkor lett volna teljesíthető, ha a kérelem benyújtásának időpontjában a vámkontingens még nem merült volna ki. Az indítványozó vám elengedésére és visszafizetésére vonatkozó kérelme tekintetében megállapította, hogy a vámhatóság hibája nem volt összetett, az alkalmazandó szabályok pedig nem bonyolultak, a 13 éve működő és nagy vámszakmai tapasztalattal rendelkező közvetlen képviselőnek – aki a vámáru-nyilatkozatban a megfelelő rovatok kitöltésével nem kérelmezte a vámkontingenst – fel kellett ismernie azt, hogy kiegészítő vámfizetési kötelezettség is fennáll.
- [9] 2.5. Az indítványozó a végleges vámhatósági határozatokkal szemben jogorvoslattal élt. Az elsőfokú bíróság a keresetét elutasította, egyrészt arra hivatkozva, hogy a Vámkódex 119. cikkének (1) bekezdése alapján a behozatali vagy kiviteli vám összegét vissza kell fizetni vagy el kell engedni, ha az illetékes hatóságok hibájából a vámtartozásról szóló eredeti közlésnek megfelelő összeg alacsonyabb volt a fizetendő összegnél, feltéve, hogy az adós észszerűen nem vehette észre a hibát és jóhiszeműen járt el. A perben az elengedési igény két feltétele, a hatóság hibája és az indítványozó jóhiszeműsége nem volt vitatott. A harmadik feltétellel kapcsolatban azonban megállapította a bíróság, hogy az indítványozó a hatóság hibáját észrevehette, mint ahogyan azt később észlelte is. Másrészt azt is hangsúlyozta a Debreceni Törvényszék, hogy a Vámkódex 119. cikke nem nevesíti azt az esetet, ha a vámhatóság hibája mellett az adósnak is módosítania kell az eredetileg tévesen benyújtott kérelmét. Amennyiben tehát a hiba – mint a jelen ügyben – a vámkontingens be nem jelentése folytán részben az adós hibájából is ered, a vámvisszatérítési igény nem teljesíthető. A bíróság utalt arra is, hogy a hatóság hibájából vagy késedelméből eredő kárigény polgári per tárgya lehet, azonban az elengedési kérelem ügyében hozott vámhatósági határozat jogszerűségét az nem érinti.
- [10] 2.6. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem nyomán eljáró Kúria a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. A Kúria felülvizsgálati tanácsa jogkérdésben el kívánt térni egy korábbi, szintén a Vámkódex 119. cikke szerinti vámelengedési eljárásban született döntésétől, ezért az ítélet meghozatalát megelőzően jogegységi eljárást kezdeményezett. Ennek nyomán a Kúria jogegységi tanácsa a 2/2022. számú közigazgatási jogegységi határozatban állapította meg, hogy „1. [...] a vámelengedési eljárásban a bizalomvédelem elvének megfelelően a vámhatóság hibája miatt a vám akkor engedhető el, ha a jóhiszemű ügyfél a hasonló szakmai tapasztalattal rendelkező kereskedőtől elvárható gondossággal a vámhatóság hibáját – annak jellegére figyelemmel – nem észlelhette. 2. A hiba észlelhetőségét nem lehet azon az alapon kizárni, hogy az ügyfél maga is tévedésben volt.”
- [11] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) Vámkódex 119. cikkével összefüggő gyakorlatának áttekintését követően úgy határozta meg az ügy jogkérdését, hogy a vámhatóság hibája az indítványozó számára felismerhető volt-e. Ennek körében rámutatott arra is, hogy az, hogy a hiba informatikai rendszerhiba, vagy más ok következménye, nem releváns: az ügyfélnek nem a vámhatóság hibájának okát, vagyis esetlegesen a hatóság informatikai rendszerének működési zavarát, hanem magát a hibát, vagyis a 25%-os vám kiszabásának elmaradását kellett vagy nem kellett észlelnie. Arra tekintettel, hogy az indítványozó a vámeljárásban maga is hibát vétett – elmulasztotta a vámkontingens igénylését –, kiemelkedő szakmai tapasztalattal rendelkező képviselővel járt el, az acéláru-importőrökkel szemben támasztható általános észszerűséggel elvárható észlelhetőség – az EUB megfogalmazása szerint „az érintett piaci szereplők szakmai tapasztalata” alapján – fel kellett volna ismernie a vámhatóság hibáját. Emiatt a Vámkódex szerinti vámvisszatérítés feltételei maradéktalanul nem állnak fenn.

- [12] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [13] Az indítvány szerint nem várható el olyan esetben az ügyfél részéről a váмhatóság által elkövetett hiba észlelése, amikor maga a hatóság sem észlelte azt és sorozatosan hibás határozatokat adott ki.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőséghez való alapjogát az, hogy a Kúria azonos tényállás mellett másik ügyekben három különböző döntést hozott.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog keretében azt sérelmezi, hogy a Kúria azzal, hogy a jogegységi határozat meghozatalát követően az ügyet véglegesen lezárta, lehetőséget sem biztosított számára arra, hogy bizonyítani tudja a Vámkódex 119. cikk (1) bekezdése szerinti további feltételek fennállását vagy azok hiányát.
- [16] Továbbá sérti az indítványozó XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való alapjogát, hogy a döntés alapjául szolgáló indokokat nem mutatta be, nem vizsgálta érdemben az elsőfokú bíróság álláspontját az ítéletben hivatkozott EUB által hozott eseti döntések figyelembevételével, továbbá az alkalmazandó jogszabályt nem az Alaptörvényvel összhangban értelmezte. Amennyiben a Kúria észlelte volna a tényállás hiányosságait, akkor új eljárásra kellett volna utasítania a hatóságot, biztosítva ezzel az indítványozónak a tisztességes eljáráshoz és az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében deklarált jogorvoslathoz való jogát.
- [17] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának csorbításaként adta elő az indítványozó azt is, hogy a Kúria nem küldte meg azokat a váмeljárás alapjául szolgáló iratokat a részére, amelyeket a váмhatóságtól kért be, így azokat nem tudta megismerni, és azokra reagálni sem volt módja.
- [18] A fentieken túl az indítványozó szerint a Kúria döntése az Alaptörvény 25. és 28. cikkével is ellentétes.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelelő-e.
- [20] 4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az indítványozó jogosult alkotmányjogi panasz benyújtására, mert az alapügyben fél volt, ami érintettségét megalapozza. Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazást csatolt. Az indítványozó a panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt határidőben terjesztette elő, mivel a Kúria ítéletét 2022. augusztus 11. napján vette kézhez az eljáró jogi képviselő, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. október 6. napján nyújtotta be. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételének is megfelel, mivel a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben a jogorvoslat kizárt. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire alkotmányjogi panasz alapítható, mivel azok az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának minősülő tartalmat hordoznak. Nem felelnek meg ennek a követelménynek az alkotmányjogi panasz azon részei, amelyek az Alaptörvény 25. és 28. cikkeinek sérelmét állítják, ezért ezek érdemi elbírálásra alkalmatlanok {3260/2021. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]–[17]}.
- [22] 4.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltétel teljesülését is.
- [23] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, kifejezett kérelmet terjesztett elő a sérelmezett bírói döntések megsemmisítésére. A határozott kérelem további feltétele indokolás előadása arra nézve, hogy az alapüggyel milyen kapcsolatba hozhatók az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezései. E feltételnek csak részben tett eleget az indítványozó: az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmére csak utalt, azt alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem támasztotta alá.
- [24] Az indítványozó által az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joghoz kapcsolódóan előadott okfejtés kizárólag a Kúria eljárásához kapcsolódik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot,

ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. Mivel az alkotmányjogi panasz azt sérelmezi ezen alapjog vonatkozásában, hogy a Kúria a jogegységi határozat után további eljárási cselekmény nélkül lezárta az ügyet, tehát az indítványozó fel sem vetette a hatósági eljárás alaptörvénysértő voltát, ezt az indítványelemet az Alkotmánybíróság a tartalma alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében értékelte {1/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [24]}.

- [25] 4.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését azért állította, mert véleménye szerint a Kúria vonatkozó gyakorlata széttartó. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „[a] törvény előtti egyenlőség sérelme ezzel összefüggésben akkor valósulhat meg, ha akár a jogszabályok, akár a jogalkalmazó szervek a jogalanyok egy köre számára biztosít[anak] valamely eljárási eszközt a jogalkalmazás egységessége követelményének felhívására, míg a velük összehasonlítható helyzetben lévő más személyek számára nem, e megkülönböztetés pedig önkényes, vagyis nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka {az alkalmazandó tesztre ld. 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]} [...] {3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [7]}.” {3445/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [31]} Jelen ügyben kiemelendő, hogy a Kúria tárgyi ügyben eljáró felülvizsgálati tanácsa indítványozta jogegységi eljárás lefolytatását, így nem merül fel a törvény előtti egyenlőség sérelmének lehetősége.
- [27] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét egyrészt azért állította, mert a Kúria értelmezése szerint eljárásjogi hibákat vétett: a jogegységi határozat közzététele után, további bizonyítás nélkül érdemi döntést hozott, valamint az ügy hatósági szakaszában született iratok beszerzéséről nem értesítette az indítványozót. A Kúria részletesen számot ad az ítéletben arról, hogy a jogkérdés – tehát a vámhatóság hibájának indítványozó általi felismerhetősége – eldöntéséhez szükséges tényállási elemek – kiemelten a tapasztalt vámképviselő közreműködése – ismertek voltak, a jogkérdés volt vitatott. A hatósági szakaszban született iratok beszerzésével kapcsolatban pedig nyilvánvaló, hogy annak nyomán az eljáró bíróság nem juthatott olyan információhoz, amelyet az indítványozó nem ismert volna. A hatóság tevékenységével kapcsolatos álláspontját az eljárás valamennyi szakaszában volt módja kifejtetni és ezzel a lehetőséggel élt is. Ezen indítványozói érvekkel kapcsolatban ezért az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatára emlékeztet, miszerint a „tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Ennek fényében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bíróság ténymegállapítási folyamatát felülbírálja, illetve a bíróság mérlegelését, annak okszerűségét megkérdőjelezze.” {Lásd legutóbb: 3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [28] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azért is állította, mert szerinte a Kúria a Vámkódex rendelkezéseit nem megfelelően értelmezte. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az alkotmányjogi panasz e tekintetben kizárólag az alapügyben eljáró rendes bíróságok jogértelmezését támadja. Azonban a „jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; legutóbb: 3035/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [17]}

[29] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2023. március 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2330/2022.

